

Vaalivideo, televisio ja poliittinen imago

HANNU EERIKÄINEN

Johdanto

Vaalivideo on kampanjakeino, jossa yhdistyy kolme modernin politiikan (Pekonen 1986, 1987a, 1987b) tunnuspiirrettä. Ensinnäkin video on mediavälitteistä politiikkaa; se on poliitikon mediaalista läsnäoloa. Toiseksi video on henkilöityä politiikkaa; poliitikon persoona on puoluetta ja ideologiaa tärkeämpi. Ja kolmanneksi video on symbolista politiikkaa; ilmaisut toimivat politiikan sisältönä. Nämä seikat ovat perustana sille, että vaalivideo luo poliittista imagoa.

Viime presidentinvaalien ehdokkaista Holkeri ja Väyrynen vetosivat valitsijoihin vaalivideon avulla. Holkeri-video, *Harri Holkeri — Tulevaisuuden tekijä*, on haastattelun muotoon laadittu henkilökuva. Väyrynen-video, *Vastuu Suomesta*, noudattelee juonnetun tv-dokumentin kerrontatapaa kuvatessaan Väyrysen toimintaa.

Holkeri-videosta kampanjatoimisto teetti 450 kopiota, jotka jaettiin piiriorganisaatioiden käyttöön. Videota esitettiin kaikissa kampanjatilaisuuksissa ennen ehdokkaan esiintymistä. Erityinen merkitys videolla oli tilaisuuksissa, joihin Holkeri itse ei päässyt osallistumaan; niissä video korvasi Holkerin henkilökohtaisen läsnäolon.

Kaikkialla missä mahdollista videota esitettiin usealla monitorilla ja suurkuvaheittimellä. Esitysten ympärille pyrittiin luomaan välitön tunnel-

ma mm. järjestämällä oheen kahvitarjoilu. Näissä tilaisuuksissa Holkeri-videon näki n. 50 000 ihmistä.

Kampanjatilaisuuksien lisäksi Holkeri-video esitettiin kahteen kertaan kahdeksassa kaapeliverkossa ympäri Suomea. Näiden verkkojen kautta video tavoitti n. 200 000 katsojaa.¹

Väyrynen-videota kampanjatoimisto teetti 700 kopiota. Kaikki Väyrysen 300 valitsijamiesehdokasta saivat videon omien puhetilaisuuksiensa ohjelohjelmaksi. Loput jaettiin piiriorganisaatioiden ja paikallisosastojen käyttöön.

Videota esitettiin pääasiassa niissä tilaisuuksissa, joihin Väyrynen itse ei päässyt osallistumaan. Nämä tilaisuudet olivat pienimuotoisia yleisötahtumia mm. kyläbaareissa, matkahuolloissa ja toreilla.

Kampanjatoimisto suoritti erityisen vaaliryntäyksen Paavon päivänä 25. tammikuuta tarjoamalla nimipäiväkahvit kaikkialla maassa. Videoesitys oli näiden kahvitilaisuuksien olennainen osa. Yhden päivän aikana Väyrynen-video tavoitti n. 100 000 katsojaa.

Yleisötahtumien lisäksi video esitettiin joissakin kaapeliverkoissa.

¹ Holkeri-videota koskevat tiedot ovat Kokoomuksen puoluetoimiston ilmoittamia.

Vaalitilaisuuksien ja kaapeliverkkojen videoesitysten katsojat yhteenlaskettuna Väyrynen-videon näki n. 200 000 ihmistä.²

Sekä Holkerin että Väyrysen video toimi vaalitulaisuuksissa kahdella tavalla. Yhtäältä vaalivideo oli ehdokkaan »sijaisesiintyjä», jolla oli aidon esiintyjän persoonallisuus ja sanoma. Toisaalta vaalivideo ennen ehdokkaan henkilökoh- taista esiintymistä johdatteli osallistujia oikeaan tunnelmaan, virittymään ehdokkaan idiosynk- raattiseen ilmapiiriin, habitukseen.

On luonnollista, että presidentinvaaleissa vaa- lien luonteesta johtuen ehdokkaiden henkilökoh- taisten ominaisuuksien merkitys korostuu. Mutta tämän lisäksi politiikan tutkijat ovat varsin laa- jalti yhtä mieltä siitä, että koko 80-luvun ajan poli- tiikka on henkilöitynyt. Samoin television mer- kitys poliittisten mielikuvien ja henkilöhaimo- jen luojana on korostunut. Tämä kehitys lähti liikkeelle itse asiassa jo 70-luvun alussa (Silvasti 1970, Sisättö 1977), mutta yleisesti on arvioitu vuoden 1982 presidentinvaalien ja vuoden 1983 eduskuntavaalien merkinneen käännettä kohti imagokeskeistä politiikkaa (Oksanen 1984, Sän- kiahio 1987, Sallinen-Kuparinen 1987).

Imagon merkitys presidentinvaaleissa näkyi selvästi vuonna 1982, jolloin 'Koivisto-ilmion' katsotaan ratkaisevalla tavalla vaikuttaneen vaa- lien tulokseen (Sänkiahio 1983); ehdokkaiden imagot ja valitsijoiden mielikuvat nousivat kes- keiseen asemaan (Sänkiahio 1987).

Tässä tarkastelussa pyrin täydentämään suoma- laisessa politiikan tutkimuksessa vallalla ole- vaa imago-käsitystä tutkimalla vaalivideota ima- gon luojana. Pääpaino on Holkeri-videossa; Väyrynen-videota käytän vertailukohteena.

Lähtökohtani on ajatus, että vaalivideo on henkilökeskeistä kuvapolitiikkaa. Esitys jakaantuu kahteen jaksoon. Ensimmäisen jakson aluksi suoritati Holkeri-videon lähiluvun eli tarkastelen sen teemoja, rakennetta ja ilmaisukeinoja; sitten tutkin videon Holkeri-hahmoa. Yhteenvetona edellisestä selvittelen, miten vaalivideo toimii poli- tiikkana television kontekstissa. Toisessa jak- sossa tarkastelen vaalivideon, julkisuuden ja poliittisen imagon yhteyksiä; kehittelen ajatusta, jonka mukaan imago voidaan ymmärtää 'kollektiivisena representaationa'.

² Väyrynen-videota koskevat tiedot ovat Keskustapuolueen puoluetoimiston ilmoittamia.

Holkeri-videon tematiikka

Holkeri-video perustuu kampanjatoimiston ideointiin, mutta muutoin se on ammattielokuvaoh- jaajan, Lauri Törhösen työtä.

Hillittyyn tyylikkyyteen pyrkivän yleisilmeen lisäksi erityisiä elokuvallisia keinoja ei ole käy- tetty vaan video noudattelee televisionomaisen henkilökuvan esitystapaa. Toimittaja Erkki Toi- vanen haastattelee Holkeria pääministerin virka- huoneessa ja kävelyretkellä Suomenlinnassa. Ly- hyinä kuvavälähdyksinä Holkeri nähdään kesä- mökillään ja Ruotsin pääministerin vieraana Tukholmassa.

Seuraavassa Holkeri-video on jaettu jaksoihin, jotka havainnollistavat videon tematiikkaa ja sisällöllistä rakennetta. Jaottelun perusteena ovat selvästi havaittavat keskusteluaiheiden muutok- set. Videossa jaksoja ei ole millään tavoin mer- kitty eikä otsikoitu; otsikot ovat omia kiteytyk- siäni. Sen sijaan asiatiivistelmät sisältävät pelkäs- tään puhetekstin referointeja ja suoria lainauk- sia; mukana ei ole tulkintoja. Jaksot on esitetty Taulukossa 1.

Osoitustapa ja viitekenttä

Taulukossa 1 on esitetty Holkeri-videon propo- sitionaalinen sisältö, ts. temaattinen rakenne ja asioiden maailma, joka rakentuu videon diskurs- sista eli ajatus- ja puhetavasta. Tämän propo- sitionaalisen sisällön kautta video kytkeytyy suoma- laisessa poliittisessä todellisuudessa vallalla oleviin diskursseihin. Vaikka Holkeri-videoon ei sisälly yhtään suoranaisesti konkreettista kan- nanottoa (Holkeri ei »sano» mitään erityistä ja täsmällistä), video itsessään on 'presidenttipoliit- tinen' puheenvuoro. — Holkeri-videon politiik- ka tarkastelen myöhemmin.

Propositionaalisen sisällön lisäksi Holkeri- video kommunikoi esitystavallaan. Sovellan tähän elokuvatutkimuksessa tunnettua menetelmää tarkastella esityksen osoittamistapaa eli puhut- telutapaa, *mode of address*. Tällainen tarkaste- lu on siitä hyödyllinen, että sen avulla saa esiin sekä aineiston jäsenysperiaatteet ('tekstin orga- nisaatio') että keinot sitoa katsoja esitykseen ('tekstin tuottama katsoja-asema'). Osoitustapa määrittää elokuvallisen esityksen kuva/ääni- suh- teet sekä katsojalta odotetun asennoitumistavan

Taulukko 1. HARRI HOLKERI — TULEVAISUUDEN TEKIJÄ -vaalivideon jaksot.

jakson numero	kesto	kuvan numero	teemat	asiat
1	0'37"	1	MUKAAN POLITIikkaAN	Kodin perintö ja ympäristö saivat lähtemään politiikkaan. Koti porvarillinen, tavallinen. Aineellisesti vaatimaton, henkisesti rikas. Kodin ilmapiiri: »maailmaa pitää tehdä paremmaksi».
2	2'16"	3 4 5 6 7	VALTIOLLISET VAIKUTTAJAT	Kouluhistoria: Ranskan suuri vallankumous ja valistusfilosofia. Antiikin ajattelijat. Tämän päivän tausta: 1800-luvun ruotsinkieliset suomalaisuusmiehet. He tekivät sankariteon: loivat Suomen.
3	0'57"	8	SUOMENRUOTSA- LAISET	Ruotsinkielinen kulttuuri kansalliselle identiteetille tärkeä. Se antaa »stereonäkökyvyn» ja yhdistää laajempiin ulottuuksiin.
4	2'33"	9 10 11 12 13 14 15 16 17 18	PRESIDENTIKSI, PRESIDENTTINÄ	Nyt pääministerinä, miksi presidentiksi? »Suomea pitää tehdä paremmaksi. Siltäkin paikalta voi vaikuttaa.» Hyvin varovainen muuttamaan presidentin valtaoikeuksia. Presidentiltä edellytetään tahdonlujutta olla käyttämättä kaikkea valtaansa. Kun muu ei auta on puututtava asioihin. Suomen linja? Monet asiat muuttuvat, mutta maantiede on muuttumaton. Muuttumatonta on myös siltä pohjalta lähtevä Suomen kansallisten etujen ajaminen. Yksimielisyys, itsenäisyys, rauha. Sukupolvien perintö. (Kekkonen hautamuistomerkkin äärellä.)
5	2'46"	19 20 21 22 23 24	OSA EUROOPPAA	Olemme mukana Euroopan laajassa kokonaisuudessa, jossa meidän on itse hoidettava asiamme. »Kansojen keskustelu.» Yhdentymiseen mukaan, kohti »kulttuuri-Eurooppaa». Suomen omalaatuista asemaa ihailaan maailmalla. Meistä otetaan oppia. Tarvitaan oikeata Suomi-tietoa.
6	1'12"	25 26 27	PUOLUSTUSVOIMAT JA RAUHANLIIKE	Ulkopolitiikka on turvallisuuspolitiikkaa. »Jokaisessa maassa on sotaväki, ellei oma niin vieras.» Rauhanliikkeeseen ei saa suhtautua välinpitämättömästi.
7	1'42"	28 29 30 31 32 33	HAASTEET	Vakavin haaste: miten suomalaiset selviävät kulttuurinsa ja kansallisuutensa kanssa integroituvassa maailmassa. Oma-leimaisuus säilytettävä. Yhteiskuntaan ihmiskeisyyttä: byrokrania on kansalaisia, asiakkaita varten. Hallinto on palvelua. Suomi on parempi kuin 50 vuotta sitten, »jolloin minä tähän maailmaan tulin».
8	1'18"	34 35 36 37 38 39	LUONTO, MAISEMA	»Olen saanut liikkua paljon ulkona.» Avoin vesi, suomalainen metsä kesällä ja välillä ovat ehtymättömiä virkistykseen lähteitä. Myös kulttuurimaisemat. »Nekin tavallaan keskustelevat kulkijan kanssa.» Maisema-arvoja on herätty puolustamaan vasta nyt. »Miksi minä en jo 20 vuotta sitten nostanut kättäni?»
9	2'43"	40 41 42 43 44 45	VALTIOSÄÄNTÖ	Valtiosääntömme, »suomalainen sovellutus», on toiminut muodollisesti hyvin. Välillä vaihtoehtottomuuden vaihe hallituksen muodostamisessa. Nyt uudet väylät avautuneet. Keskusteluvapauteen liittyy vaaroja, mutta kansalaisten »omaan tajuun» on uskottava. Lisää avoimuutta, vähemmän sääntöjä. Demokratiassa oltava sisältö: ihmisten tiedettävä mitä äänellään tekevät. Päättämään ei voi ketään pakottaa.
10	0'42"	46	PÄÄMINISTERIVIE- RAILU RUOTSIIN	(Ainoa jakso, jossa ei ole puhetta. Holkeri nähdään puolisoineen Ruotsin pääministeriparin vieraina menossa risteilylle.)

jakson numero	kesto	kuvan numero	teemat	asiat
11	0'21"	47	ULKOMAALAISET SUOMESSA	Suomeen muuttajat eivät ole tunnekysymys. Pakolaisongelmasta meillä on oma kansainvälinen vastuumme. Työvoimaongelmana asia saa muut mittasuhteet.
12	0'50"	48 49	MUUTTUVAT MIELIPITEET	Tuskallista huomata että asenteet eivät vastaa todellisuutta. Kannanmuuttaminen vaatii työtä, mutta rehellisyyden vuoksi se on tehtävä. Jokainen päivä ihminen tulee viisaammaksi.
13	1'26"	50 51 52 53	NEUVOSTOLIITTO	Neuvostoliiton kehitys on voimakasta. Niillä markkinoilla on pystyttävä kilpailemaan parhaalla mahdollisella tavalla. Erikoisasetmastamme on kiistatonta hyötyä. NL on kauppa-politiikkamme kulmakivi.
14	0'21"	54	KOKO KANSAN PRESIDENTTI	Suomessa jokainen presidentti on koko kansan presidentti. »Näin on myös minun oltava.»
15	0'15"	55	KUNNIANHIMO	Kunnianhimoinen? »Kuvittelen olevani velvollisuudentuntoinen ja jossakin määrin itsepäinen.»
16	0'47"	56 57 58 59	JATKUVUUS	Ennen on saatu aikaan paljon »inhimillistä kauneutta ja suuria asioita». Edessä on mahdollisuus saada aikaan jotain suurta ja kestävää. »Tulevaisuus tulee itsestään, mutta kehitykselle on tehtävä jotakin.»
17	0'09"	60	LOPPUKUVA	(Suomenlinnan kallioita ja muureja mereltä nähtynä. Suomen lippu siniaivasta vasten.)

Kokonaiskesto 21 min.

(Nichols 1976/77, Nichols 1981, Kuhn 1978, Huhtamo 1985).

Osoitustavaltaan elokuvalliset esitykset voidaan jakaa kahteen kategoriaan: *suoraan osoitukseen (direct address)* ja *epäsuoraan osoitukseen (indirect address)*. Edellinen tunnustaa katsojan olemassa olon, jälkimmäinen toimii ikään kuin katsojaa ei olisikaan (Nichols 1981, 181—183, Huhtamo 1985, 37—38).

Holkeri-video etenee suorana osoituksena. Kokoonpanoltaan se on katsojalle suunnattu selonteke, jonka kuvat ja äänet (ks. Taulukko 2) on järjestetty selittämään katsojalle kuvauksen kohdetta, Holkerin henkilökohtaista maailmaa. Tätä tukee kuvan ja äänen synkronia, joka kiinnittää henkilöt »sosiaaliin miljöihinsä ja tuo myös esiin sosiaalisen identiteetin pinnan (esim. asut)»; tällä on »vakuutteleva, todistava funktio» (Huhtamo 1985, 39).

Videon jäsenysperiaate on retorinen; kuvat ja äänet toimivat todistusaineistona argumentaatiossa. Pääministerin virkahuone, Suomenlinnan historialliset paikat, Kekkonen hauta, Ruotsin pääministeri samoin kuin Holkerin virallinen ja

arvokas esiintymistyylit ovat osoituksena holkerilaisen maailman valtiollisuudesta. Näistä elementeistä muodostuu esityksen retorinen »ääni», joka välittää katsojille tunnun »tekstin sosiaalisesta näkökulmasta» (Nichols 1983, 18), perinteistä ja vakaan järjestyksen arvoista.

Muodolliselta perusasetelmaltaan video on haastattelu. Siitä on ainoastaan kaksi poikkeusta: jakson 4 sisään on leikattu lyhyt kuvavälähdys, jossa nähdään Holkerin puhuvan Kekkonen haudalla; jakso 10 koostuu yhdestä kuvasta, jossa Holkeri puolisoineen nähdään Ruotsin pääministerin vierana.

Haastattelumuoto tuottaa videoon tärkeän merkitysulottuvuuden. Asiaa valaisee elokuvatuokimuksesta (Neale 1977) peräisin oleva erottelu tekstin *osoitustavan (mode of address)* ja 'tekstin *ideologisen problematiikan' (ideological problematic)* välillä (Morley 1980, 138—139). Ideologinen problematiikka tarkoittaa tekstin »esityksellisten mahdollisuuksien kenttää ja vaikutuspiiriä», tekstin määrittelemää »operaatiotilaa», »viitekenttää». Tämä »konstituoit erityisen näkyvien tai näkymättömien asioiden agendan» (emt.,

139) tai se »viittaa kätkeytyyn agendaan ja rakenteistaviin poissaoloihin» (Feuer 1983, 17). Haastattelumuoto on Holkeri-videossa tällainen »viitekenttä» tai »kätkeyty agenda».

Tunnettua on, että televisiohaastattelu on lajityyppi, joka kantaa mukanaan aitouden ja tosiasiallisuuden, puolueettomuuden ja objektiivisuuden, lyhyesti: uskottavuuden tuntu. Haastatteluasetelman kautta Holkeri-video kiinnittyy »viitekenttään», joka antaa esitykselle television asiaohjelmien luotettavuutta.

Haastattelumuodossa kommunikoi myös haastattelijan rooli, asema ja tyyli (Dyer 1978, 42—49). Erkki Toivasen valinta haastattelijaksi tuo mukanaan asiantuntijadiskurssin, sillä Toivasta ympäröi kansainvälisillä uutisnäyttämöillä luotettavuutensa lunastaneen journalistin aura; lisäksi Toivasen kultivoitunut puhetapa ja kosmopoliittinen tyyli antaa haastattelulle 'presidenttillistä' arvokkuutta.

Erityistä Holkeri-videon haastatteluasetelmassa on se, että kumpikaan ei katso kameraan kertaakaan vaan molemmat puhuvat ikään kuin kameraa ja kuulijoita ei olisi lainkaan. Eli vaikka osoitustapa on asiaohjelman tapaan suora (katsojalle kohdistettu), haastattelukohtaukset on kuvattu niin, että niistä muodostuu itseensä sulkeutuva esitys. On ilmeistä, että tällä on pyritty korostamaan haastattelun aitoutta ja välittömyyttä, spontaania luonnollisuutta.

Kuitenkin kohtauksista käy ilmi, että koko esitys on konstruoitu ja »näytelty». Toivasen kysymyksissä ei ole aidon journalismin distanssia ja kriittisyyttä; hän ei tee täsmäntäviä jatkokysymyksiä eikä vaadi perusteluja. Holkerin vastauksista välittyy ennakkosuunnittelun ja harjoittelun tuntu. Kuvanvaihdot sekä lauserakenteet ja intonaatiot paljastavat, että puhetta on korjattu leikkausekeinoin.

Holkeri-videon välittämien merkitysten kannalta on kuitenkin aivan toissijaista, että haastattelu ei ole aito. Haastatteluasetelma on puhtaasti muotokeino, jonka avulla esitys on irrotettu suoranaisestä henkilömainonnasta ja poliittisesta propagandasta. Muodon tehtävänä on johdatella katsoja journalistiseen asennoitumiseen. Haastattelumuoto sisältää autenttisuuden ja totuuden lupauksen (vrt. Connell 1986).

Samaa asiapainotteisuutta korostaa myös haastattelun »kontekstualisaatio» ja »kehystämi-

nen» (Dyer 1978, 48). Ilmisisällön (ks. Taulukko 1) lisäksi video kommunikoi esitystavan ideologisella problematiikalla eli puhettavalla, viitauksilla, asiayhteyksillä ja lausemuodoilla (esim. »Ranskan vallankumous», »ruotsinkieliset suomalaisuusmiehet», »kansojen keskustelu» jne.). Kaikki nämä tekstin organisaation keinot asetavat esityksen valtiollisiin yhteyksiin ja tuottavat Holkerin hahmoon presidentillisyyttä.

Värynen, todistajat ja me

Myös Värynen-video kommunikoi suoralla osoituksella, mutta täysin eri tavoin kuin Holkeri-video. Ensinnäkin Värynen-videossa ei ole haastatteluasetelmaa vaan esitystä vie eteenpäin kertoja, Mikko Niskanen (joka on myös ohjannut videon). Toiseksi katsojaan vedotaan suoraan siten, että eräänlaiset »todistajat», poliittiset vaikuttajahenkilöt kameraan katsoen vakuuttavat Värynen soveltuvuutta presidentiksi; Värynen-video on siis avoimesti poliittinen mainos. Kolmanneksi Värynen itse kameraan katsoen kohdistaa sanansa suoraan katsojalle puhuen yksinkertaisesti ja luontevasti. Aiheet yltävät vapaa-ajan pikkupulmista (entisen »jalasmökin» sijoilla: »kalaahan tässä juuri ei ole...») demokrati-an ydinkysymyksiin (kannanotto eduskunnan suuressa salissa: »ei meilläkään kansanvalta aina riittävän hyvin toimi...»).

Kuva- ja ääniaineisto on monipuolista ja liikkuva. Värysestä nähdään dokumentaarisia uutiskuvia Kremlissä, Afrikassa, YK:ssa ja ETY-kokouksessa. Mukana seuraava kamera näyttää hänet mm. kätelemässä ihmisiä ja puhumassa kylänväelle. Väliin on leikattu uutisvalokuvista montaasijaksoja, joissa esitellään Värynen perhetausta ja poliittinen ura.

Holkeri-videon tapaan Värynen-video on katsojalle suunnattu selonteko; se on kuitenkin edellistä konkreettisempi ja arkisempi. Värynen puhuu mm. sosiaaliturvasta ja Helsingin kasvuongelmista. Video on siis kiinni jokapäiväisessä politiikassa eikä Holkerin tapaan irrottaudu erityiselle valtiollisen ajattelun tasolle.

Niskasen läsnäolo ja hänen hahmonsensa tuo Värynen-videoon »viitekentän» eli »kätkeyty agendan» (ideologinen problematiikka), joka antaa videolla maanläheisen tunnelman. Niskasen persoona assosioituu Kahdeksaan surmanluotiin,

maaseudun vähäväkisiin ja pienviljelijävään arkiseen aherrukseen. Tämä liittyy myös videon osoitustapaan eli tapaan sitoa katsoja esitykseen: Niskanen on perussuomalainen samaistumishahmo (vrt. Brunson & Morley 1978, 6–36, 63–70).

»Todistajien» eli takuuhenkilöiden läsnäolo luo toisen merkitsevän »viitekentän». Mukana ovat mm. Ollila, Tuomikoski-Leskelä, Pokka, Jansson ja Virolainen; nämä poliittiset vaikuttajat kytkevät Väyrysen poliittisesti erilaisiin kannattajapiireihin ja hahmottavat samalla Väyrysen kannattajakunnan ulottuvuuksia toimiessaan keskustapuolueen eri aatteellisten ja poliittisten virtausten edustajina. Myös tällä tavoin Väyrysen-video on Holkeria poliittisempi; Holkeriahan ei sijoiteta poliittisesti mihinkään täsmällisiin yhteyksiin.

Väyrysen-videon retorinen »ääni» (tekstin sosiaalinen näkökulma) on Holkerin »ääntä» kansanomaisempi. Tämä tuntu välittyy sekä ilmisällöstä (asioista ja puhettavasta, Väyrysen luonteesta olemuksesta, kuvista joissa on toimintaa ja ihmisiä, perhekuvista jne.) että osoitustavasta ja siihen liittyvästä ideologisesta problematiikasta (mm. katsekontaktista). Video rakentaa Väyrysestä ja hänen »takuuhenkilöistään» sekä katsojista intiimin 'me-yhteisön', joka erottautuu 'niistä' eli Väyrysen kannattajakuntaan kuulummattomista (Hartley & Montgomery 1985, 245–260).

Holkeri presidenttinä

Seuraavaksi tarkastelen Holkeri-videossa ilmenevää Holkerin hahmoa. Erotukseksi imagosta ('image') tarkoitan hahmolla ('appearance') henkilön välitöntä, konkreettista, aistimellista »kuvaa» (visuaalista ilmentymää). Hahmo koostuu erilaisista osatekijöistä, jotka myös tuottavat imagon. Ero on siinä, että hahmo on tapauskohtainen ilmentymä ja imago on hahmojen vakiintunut kokonaisuus, joka rakentuu poliittisen prosessin tuloksena ajan myötä (vrt. Barthes 1979, Nimmo 1974).

Hahmon ja imagon osatekijöiksi voidaan erottaa: a) *persoon*a (henkilökohtaiset ominaispiirteet ja ilmaisutavat, luonteenomainen käyttäytyminen jne.), b) *ajattelutapa* (poliittinen aatetaus-

ta, henkilökohtainen ideologia, mielipiteet), c) *toiminta* (teot, poliittinen ura, pyrkimykset), d) *asema* (virkatehtävä, poliittinen asema, institutionaalinen rooli) ja e) *tausta* (koulutus, siviiliytyö, perhe). Näiden osatekijöiden erottelun kriteerinä on se, että ne eivät ole sisällöllisesti palautettavissa toisiinsa.

On selvää, että kaikki osatekijät eivät välttämättä aina esiinny yhdessä vaan hahmo ja imago muodostuvat myös joidenkin yksittäisten tekijöiden perusteella. Tärkeää on myös huomata, että minkä tahansa osatekijän poissaolo poliitikon julkisesta kuvasta on merkitystä luova seikka.

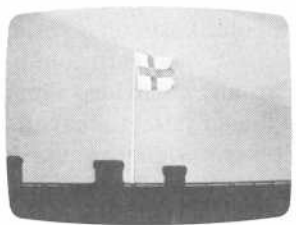

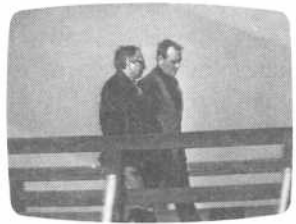
Osatekijöistä muodostuvan hahmon tai imagon kokonaisuuteen vaikuttavat myös mediaspesifiset tekijät (vrt. Garramone 1983). Uutisvalokuva poliitikosta on eri asia kuin haastattelu televisiossa; vaalitentti toimii eri tavoin kuin puhetilaisuus; vaalivideo ilmaisee eri asioita kuin henkilöhaastattelu aikakauslehdessä.

Holkerin videohahmoa havainnollistan kolmella katkelmalla vaalivideosta (Taulukko 2, Taulukko 3 ja Taulukko 4). Sarakkeessa, jossa on ilmoitettu tapahtumat kuvassa ja äänessä, on tiivistelmänä henkilöiden toiminta ja elokuvalliset tekijät. Puhesarakkeeseen on litteroitu sanatarkasti Holkerin ja Toivasen puhe. EXT. ja INT. tarkoittavat ulko- ja sisäkuvaa; YK = yleiskuva, KK = kokokuva, PLK = puolilähikuva ja LK = lähikuva; zoom tarkoittaa optista liikettä lähemmäksi ja kauemmaksi; panorointi on kameran horisontaalinen kiertoliike vasemmalle tai oikealle.

Holkerin videohahmo on rakennettu keskiteydyt osatekijöiden *ajattelutapa* (Taulukko 2) ja *persoon*a (Taulukot 3 ja 4) varaan. Osatekijään *tausta* viitataan aivan lyhyesti videon alussa (Taulukko 1); muutoin se vaikuttaa lähinnä poissaolollaan. Erityisen merkitsevää on, että videossa ei ole konkreettista kuva- ja ääniaineistoa, joka hahmottaisi osatekijää *toiminta*; siihen vain viitataan puheessa parilla sanalla.

Kaikkein komplisoiduin on osatekijä *asema*. Vaikka videoon ei sisälly eksplisiittistä aineistoa, joka kuvaisi Holkerin tekoja, poliittista uraa ja pyrkimyksiä, Holkerille rakennetaan implisiittisin keinoin asema. Holkerin videohahmo perustuu kokonaisuudessaan presidentti-ideaan. Tämä tuodaan esille epäsuorasti: kuvasta on rajattu pois kaikki seikat, jotka voisivat yhdistää Hol-

Taulukko 2. Holkerin ajattelu vaalivideon kuvaamana.

jakson numero kesto	kuvan numero	kuvan kesto	KUVA	TAPAHTUMAT KUVASSA JA ÄÄNESSÄ	PUHE
2 2'16"	3	0'42"		EXT. YK. Suomenlinna. Suomen lippu kasarmin katolla. Etualalla vapaa-ajanasuinen nuori- pari kävelee reippailen kohti kameraa. HH ja ET tulevat taustalta kohti etualaa, keskustelevat. Hidas zoom-tiivistys. Ulkoakustiikka.	ET: Tässä ympäristössä minun tekisi mieli teiltä kysyä, että ketkä ovat olleet ne valtiomiehet ja valtiofilosofit, jotka ovat voimakkaimmin vaikuttaneet teidän ajattelunne? HH: Niiden luettelo on aika pitkä. Ja ehkä on silloin syytä mennä ihan tuollaiseen koulupojan historian harrastukseen. Kyllä minun henkilökohtaiseen maailmankuvaani on vaikuttanut Ranskan suuri vallankumous ja valistusfilosofia aika voimakkaasti. ET: Senkö tähden, että kysymys
	4	0'19"		EXT. KK. Suomen lippu kasarmin katolla. Zoom auki lipusta: YK. Samalla panorointi oikealle: sivukuvassa keskellä HH ja ET kävelevät ja keskustelevat. Kaksi miestä lähestyy takaa. Zoom-tiivistys: KK.	on rationalismista, ihmisistä jotka käyttävät paitsi järkeä niin myös ovat voimakkaasti vaikuttamassa yhteiskunnan kehitykseen? HH: Luultavasti sen voisi todella noin määritellä. Tässä muutama kesä sitten
	5	0'33"		EXT. KK. Suora jatko edelliselle kuvalle. Kuvakulma edestä: HH ja ET tulevat kohti kameraa. Toinen takana olevista miehistä osoittelee toiselle maisemia.	otin historian kirjan käteeni ja luin uudelleen noita aikoja ja totesin, että silloin sanottiin paljon sellaista, mikä tänäkin päivänä yhä tuntuu yhteiskunnalliselta totuudelta. Että ei kaikkea ole ihan nyt tässä meidän tietokoneajassamme keksitty. Jos kohta tietysti aina antiikin ajoilta lähtien on valtiolliseen kulttuuriin vaikuttaneita ajatuksia esitetty.
	6	0'19"		EXT. Tiivis KK. Jatkokuva sivusta. HH ja ET kävelevät ja keskustelevat. Kamera seuraa panoroiden.	Mutta jos sitten ajatellaan ihan tämän päivän olosuhteita ja sitä aikaa jota me elämme, niin ehkä 1800-luvun suomalaisuusliike toisaalta oli sitten sellainen, joka miun on tehnyt vaikutelman, vaikutuksen.

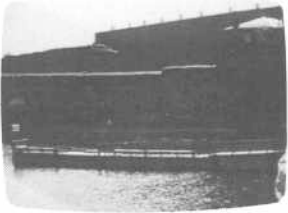

jakson numero kesto	kuvan numero	kuvan kesto	KUVA	TAPAHTUMAT KUVASSA JA ÄÄNESSÄ	PUHE
	7	0'21"		EXT. KK. Edestä. Sama kuvakulma kuin kuvassa 5. HH ja ET kävelevät kohti kameraa. Taustalla olevat miehet kävelevät nopeammin ja vilkkaasti keskustellen ohittavat HH:n ja ET:n, jotka pysähtyvät kuvan keskelle, sillalle.	Ne ruotsalaiset miehet, ne ruotsin kieltä äidinkielenään puhuneet miehet, jotka ryhtyivät ajamaan tähän maahan suomenkielistä kulttuuria. Se oli sankariteko. Koska suomenkielinen kulttuuri oli välttämättömyys, jotta syntyi sellainen kansallisvaltio kuin Suomi.
3 0'57"	8	0'57"		EXT. KK. Suomenlinna. Rantakasarmen torni alaviitosta kuvattuna. Tilttaus alas: HH ja ET takaapäin. Kävelevät kulkutunnelin läpi. Hidas zoomaus: HH ja ET näkyvät siluetteina aurinkoista taustaa vasten.	ET: Täällä Sveaborgissa, Viaporissa tai Suomenlinnassa, miten haluaa, voisi ajatella myös sitä, mitä meidän ruotsinkielinen vähemmistöme meille merkitsee. HH: Ruotsin kielen asema Suomessa on suomalaiselle kulttuurille ja meidän kansalliselle identiteetille ehdottoman tärkeää. Minusta kaksi kieltä jollakin maalla on rikkaus. Se antaa stereonäkökykyä, se antaa kulttuurille syvyyttä ja mahdollisuuden tajuta enemmän kuin vain yhdellä silmällä tai yhdellä korvalla. Ja kun meillä on kaksi kansalliskieltä, niin se yhdistää meidät myös sitten taas laajempiin ulottuvuuksiin. Me emme ole sittenkään niin yksin kuin me joskus kuvittelemme.
4 2'33"	9	0'23"		INT. LK. Pääministerin virkahuone. HH edestä. Kuuntelee, hymyilee hie-man, vastaa. Katsoo kuvasta ulos ET:n suuntaan.	ET: Te nyt olette toimintu pääministerinä. Miksi te haluatte tulla presidentiksi? HH: Minulla on sellainen käsitys, että tätä Suomea pitää tehdä paremmaksi. Ja sil-täkin paikalta voi vaikuttaa. ET: Siltä paikalta voi vaikuttaa hyvinkin paljon, koska meidän presidenttimme valtaoikeudet ovat hyvin laajat.
	10	0'09"		INT. LK. ET kuvan keskellä sivukuvasa. Kysyy.	Oletteko te tullut ajatelleksi noita valtaoikeuksia ja miten te niihin suhtaudutte? Meillä on ollut monenlaisia presidenttejä. On ollut Ståhlbereita ja Kekkosa,

jakson numero kesto	kuvan numero	kuvan kesto	KUVA	TAPAHTUMAT KUVASSA JA ÄÄNESSÄ	PUHE
	11	0'08"		INT. LK. HH vastaa. Kuva edestä. HH katsoo ET:n suuntaan.	Koivistoja ja Svinhufvudeja. HH: Omalta osaltani olisin hyvin varovainen muuttamaan mitään
	12	0'02"		INT. LK. ET puolittain edestä, kuuntelee, katsoo HH:n suuntaan.	presidentin valtaoikeuksista.
	13	0'20"		INT. LK. HH kuten edellä, mutta vakavana.	Kuka tahansa Suomen presidenttinä sitten onkin, niin häneltä tietysti edellytetään aikamoinen määrä tahdonlujuutta olla käyttämättä kaikkea sitä valtaa, mikä hänellä on. Toisaalta taas saattaa tulla tilanteita, jossa mikään muu ei auta kuin presidentin asioihin puuttuminen.
	14	0'16"		INT. LK. ET sivusta keskellä kuvaa. Kysyy.	ET: Suomen tasavallan presidentti päättää ulkopoliitikasta, josta Suomessa välittää hyvin selvä konsensus. Kuitenkin kaikki tässä maailmassa muuttuu, ei mikään voi olla kaiken aikaa samaa.
	15	0'26"		INT. PLK. HH edestä. Istuu pääministerin virkapöydän ääressä. Istuu kädet ristissä, nojaa taaksepäin, vastaa vakavana. Taustalla alkaa kuulua äänienakkona Maamme-laulu, kuoro ja soittoa.	Miten te määrittelsitte sen Suomen linjan, jota te presidenttinä ollessanne noudattaisitte? HH: Monet asiat todella muuttuvat, mutta on myös muuttumattomia kysymyksiä. Sellainen on esimerkiksi maantiede. Se on muuttumaton asia. Ja muuttumaton on siltä pohjalta

jakson numero kesto	kuvan numero	kuvan kesto	KUVA	TAPAHTUMAT KUVASSA JA ÄÄNESSÄ	PUHE
	16	0' 12''		<p>EXT. KK. Etualalla oikealla sivukuvassa presidentti ja rouva Koivisto kuuntelevat taustalla laulavaa kuoroa. Zoom auki: YK. Vasemmalla HH ja hallitus, kuuntelevat. Kekkonen hautamuistomerkin paljastustilaisuus.</p>	<p>lähtevä Suomen kansallisten etujen ajaminen ja hoitaminen. Suomella ei ole mitään muuta ulkopoliittista linjaa kuin oman maansa kansalaisten eduista</p>
	17	0' 02''		<p>EXT. LK. Sivukuvassa ylioppilaslakkinen nuori nainen kuuntelee. Musiikki päättyy.</p>	<p>huolehtiminen.</p>
	18	0' 32''		<p>EXT. YK. HH puhuu. Hallitus kuuntelee vieressä. Puheensa lopuksi HH kumartaa muistomerkin äärellä ja palaa hallituksen riveihin.</p>	<p>Toivon, että Suomen kansa on yksimielistä toimiessaan maansa hyväksi, itsenäisyyden turvaamiseksi ja rauhan varjelemiseksi. Me jotka seisomme tämän muistomerkin äärellä, meidän tehtävänä on jatkaa menneiden sukupolvien työtä, vaalia sen perintöä ja viedä maatamme tässä eteenpäin.</p>

Taulukko 3. Holkeri, luonto ja kulttuuriarvot.

jakson numero kesto	kuvan numero	kuvan kesto	KUVA	TAPAHTUMAT KUVASSA JA ÄÄNESSÄ	PUHE
8 1'18"	34	0'25"		EXT. PLK. Koivumetsä. HH vapaaajan asussa taittaa vastaa. Zoom: LK, kuvattu alaviistosta sinitaivasta vasten. Luontoääniä. Taustalla huilumusiikki.	HH: Minulle merkitsee tietysti luonto hyvin paljon. Lapsuudestani olen saanut liikua hyvin paljon ulkona ja pidän esimerkiksi avointa vettä, suomalaista metsää
	35	0'07"		EXT. YK. Järvimaisema. HH alasti saunanlaiturilla nähtynä takaapäin, sukelttaa. Luontoäännet, loiskahdus. Musiikki.	kesällä ja talvella sellaisena ehtymättömänä virkistytymisen paikkana
	36	0'33"		EXT. YK. Suomenlinnan. HH ja ET takaapäin, kävelevät kamerasta pois päin. Askelet rahisevat. Musiikki.	mutta myöskin tällaiset kulttuurimaisemat, olkoon ne sitten viljapeltoa tai rakennettua kaupunkia, niilläkin on oma merkityksensä ja nekin tavallaan keskustelevalt kulkijan kanssa. ET: Olemmeko me heränneet säilyttämään sitä hyvin ohutta kaupunkiperinnettä, joka Suomessa on, liian myöhään. HH: No onneksi sentään on herätty edes nyt mutta kyllä minäkin olen kysynyt itseltäni että
	37	0'06"		EXT. YK. Suomenlinna. Vanhoja jalloja laiturissa. Musiikki.	miksi minä nyt vasta enkä esimerkiksi kaksikymmentä vuotta sitten nostanut kättä ja sanonut, että alkää

jakson numero kesto	kuvan numero	kuvan kesto	KUVA	TAPAHTUMAT KUVASSA JA ÄÄNESSÄ	PUHE
	38	0'02"		EXT. YK. Suomenlinna. Linnoituksen muuri. Musiikki.	menkö ja purkako tuota, lopettakaa
	39	0'02"		EXT. LK. Suomenlinna. Ehrensvärdin muistomerkki. Musiikki.	tuo.

Taulukko 4. Holkeri henkilönä vaalivideon kuvaamana.

jakson numero kesto	kuvan numero	kuvan kesto	KUVA	TAPAHTUMAT KUVASSA JA ÄÄNESSÄ	PUHE
14 0'21"	54	0'21"		INT. PLK. Pääministerin virkahuone. Kuvattu ET:n olkapään yli. HH virkapöydän ääressä. Ilme vakava, vastaa. Hidas zoom-tiivistys. Lyhyt hymy.	ET: Oletteko te valmistautunut henkisesti olemaan koko kansan presidentti? HH: Suomessa jokainen presidentti on koko kansan, koko Suomen presidentti, tuli sille paikalle kuka tahansa ja näin on myös minun oltava.
15 0'15"	55	0'15"		INT. KK. Valtioneuvoston istuntohuone. Hidas zoom taustalla olevaan Kekkosen muotokuvaan. Taustalla Suomenlinna-kuvan askelten rahinaa. Huilumusiikki.	ET: Kuinka kunnianhimoinen te ihmisenä olette? HH: En tiedä onko kunnianhimo oikea sana mutta kuvittelen olevani velvollisuudentuntoinen ja jossakin määrin itsepäinen.

jakson numero kesto	kuvan numero	kuvan kesto	KUVA	TAPAHTUMAT KUVASSA JA ÄÄNESSÄ	PUHE
16	56	0'03"		EXT. PLK. Suomenlinna. Muistolaatta muurissa. Musiikki jatkuu.	ET: Tekisi mieli kysyä teiltä, mitä teille on
	57	0'09"		EXT. KK. Suomenlinna. Porttirakennelma. HH ja ET kävelevät kohti kameraa. Askelten ääni. Huilumusiikki.	henkilökohtaisesti merkinnyt jatkuvuus, tietoisuus siitä, että olette osa ikään kuin pitkää ketjua? HH: Se merkitsee kyllä paljon,
	58	0'19"		EXT. KK. Suomenlinna. Suora jatko edelliselle kuvalle. Zoom auki, kamera seuraa liikettä. Samat äänet.	että on ennen saatu aikaan paljon inhimillistä kauneutta ja suuria asioita, joille meidän elämämme perustuu ja että edessäkin päin on ilmeisesti kohtalaisen paljon inhimillisen ponnistuksen mahdollisuuksia. Mahdollisuuksia aikaansaada jotain suurta ja kestäväää.
	59	0'15"		EXT. PLK. Suora jatko edelliselle kuvalle. HH ja ET kävelevät kohti kameraa, pysähtyvät. HH astuu lähemmäksi, jää yksin sivukuvaan. Musiikki.	ET: Voiko tuon tulkita vankaksi uskoksi ja luottamukseksi tulevaisuuteen? HH: Niin, miksikäs ei, tulevaisuushan tulee aina itsestään mutta sille kehitykselle, sille on tehtävä jotain.

kerin kokoomukseen, puolueintresseihin ja päivänpolitiikkaan.

Presidentin asema on koko Holkeri-videon sisäänrakennettu konteksti. Kuvaustapa, esiintymistyylit ja puhetapa heijastelevat Suomen presidentin aseman ympärille historiallisesti kehittyneitä merkitysrakenteita. Videossa tulee esiin

»presidenttiys retorisena fiktiona»; jonka osatekijöitä ovat »virka ja rooli, instituutio ja persoona» ja joka on mm. »myytin, rituaalin ja legendan maaperää» (Fisher 1980, 119).

Holkerin presidenttiys retorisena fiktiona täsmennytyy, kun sitä tarkastellaan erilaisten koodien ilmentymänä.

Koodilla tarkoitan erilaisten ilmaisuyksikköjen järjestelmää, jossa tietyt säännöt säätelevät ilmaisujen suhdetta sisältöihin ja ilmaisujen keskinäisiä suhteita. Koodit muodostavat säännösten, joka määrittää merkitysten muodostumista. Olennaista on, että koodit ovat kulttuurisia tuotteita (Eco 1979, 48—68, Wii 1984, 76—87), jotka ilmaisevat sosiaalisia suhteita (Hartley 1982, 11—37) ja säätelevät sitä 'todellisuutta', jota mediat tuottavat (Fiske & Hartley 1978, 59—67).

Holkeri-videossa voi erottaa (ainakin) neljä koodia: 1) *valtiomies*-koodi, 2) *historia*-koodi, 3) *tyyli*-koodi ja 4) *televisio*-koodi. Nämä koodit toimivat sekä videon mediaspesifisten ilmaisukeinojen että Holkerin hahmoa rakentavien osatekijöiden tasolla (ks. ed.). Koodit toimivat myös päällekkäin vaikuttaen toisiinsa. Kulttuurisina merkitysjärjestelminä koodit säätelevät symboliavaruuksia, luovat kuvitteellisia tiloja ja tuottavat assosiaatiokenttiä (Tigerstedt 1985); ne kantavat ja välittävät teemoja (sisältöaspekteja) ja motiiveja (ilmaisuaspekteja), jotka ohjaavat merkitysten muodostumista (Huhtamo & Kuusamo 1985).

Valtiomies-koodi. Videon keskeinen tapahtumapaikka on pääministerin virkahuone; tätä ei mainita eikä muutoinkaan täsmennetä; tärkeintä onkin, että virkahuone näyttää valtiolliselta. Holkeri istuu virallisen näköisenä arvokalusteiden keskellä; taustalla näkyy Suomen pienoislippu. (Ks. Taulukko 2, kuvat 9—15 ja Taulukko 4, kuvat 54—55).

Holkeri puhuu hitaasti ja arvokkaasti käyttäen valtiollisten juhlapuheiden ylätyylisiä ja yleisluontoisia retorisia kuvioita. Puheessa on arkipäivän kiistojen yläpuolelle nousseen valtiollisen vaikuttajan viitteellisyttä ja presidentillistä pidättyvyyttä. Holkeri ei ota konkreettisesti kantaa mihinkään eikä ilmaise poliittisideologisia käsityksiään; puhe liikkuu valtiollisten periaatteiden tasolla. (Taulukko 2, kuvien 3—18 puheosuudet).

Erityistä huomiota Holkerin puheessa herättää sen affirmatiivisuus, yleinen myönteisyys. Holkeri ei tuo esiin poliittisia vastavoimia, ongelmia eikä intressiristiriitoja. Puheen pohjana on toisaalta abstrakti demokratismi, toisaalta teknisrationaalinen hallinnollisuus. Puhetansa kautta Holkeri rakentaa poliittista todel-

lisuutta, jolle on ominaista 'politiikattomuus', politiikan katoaminen »kollektiivisen kamppailun» ja »tilanteen muuttamisen» mielessä (Hänninen 1987); Holkerin Suomessa kaikki on hyvin. Tällainen puhe on vallitsevan järjestyksen legitimoitua, valtamuotojen pätevyuden vahvistamista ja 'motivoivien symbolien' luomista; se on modernille politiikalle ominaista 'suostunnan organisointia' (Pekonen 1986, 36—44), kansalaisten 'sitomista' vallitsevaan politiikkaan (Pekonen 1987, 170). Holkerin »kieli» hahmottaa »sannallisen todellisuuden», luo erityisen »todellisuusputken», joka tarjoaa »hyväksyttävät selitykset» asioille; tällainen puhe on 'persuusiivista' todellisuuden määrittelyä (Suojanen 1985a, 209—214, Suojanen 1985b, 114—116).

Holkeri-videossa valtiomies-koodi toimii myös merkitsevien poissaolojen kautta. Videossa arkipäivä on häivytetty kokonaan näkyvistä. Holkerin reaalista työtä pankinjohtajana ja pääministerinä ei millään tavoin tuoda esille. Hänen ei myöskään nähdä liikkuvan poliitikon työympäristössä eduskunnassa ja valtioneuvostossa. Ihmisiin, kansaan, Holkeri vain viittaa puhuessaan kansalaisten oikeuksista ja valtion velvollisuuksista. Hän on merkitsevästi yksin; tällainen esiintyminen on sukua korkeassa asemassa olevien poliittisten johtajien »strategiselle vaikenemiselle» (Brummet 1980).

Videossa ei myöskään esitellä Holkerin taustaa, henkilökohtaista elämää eikä perhesuhteita. Holkerin kohdalla yleensä julkisuudessa korostuneet juoksu- ja hiihtoharrastukset on rajattu kuvasta pois. Sitäkin yllättävämpi on Holkerin vapaa-aikaa kuvaava saunavasta- ja uintikohtaus (Taulukko 3, kuvat 34—35), jolla ei ole suoranaista yhteyttä presidentti-kontekstiin.

Historia-koodi. Toinen keskeinen kuvauspaikka on Suomenlinna, valtiollisten perinteiden näyttämö. Haastattelun väliin on leikattu kuvaväläyksiä Ruotsin ja Venäjän vallan jäänteistä. Holkeri ja Toivanen vaeltelevat tässä symboliympäristössä. (Taulukko 1, jaksot 2—3, 6, 9 ja 16; Taulukko 2, kuvat 3—8; Taulukko 3, kuvat 36—39; Taulukko 4, kuvat 56—59).

Holkerin puheessa on viittauksia Ranskan suureen vallankumoukseen, suomalaisuusliikkeeseen, ruotsinkieliseen kulttuuritraditioon, menneiden sukupolvien perintöön ja historialliseen jatkuvuuteen. Tällä retoriikalla Holkeri luo poh-

jaa nykypolitiikalle; samalla nämä viittaukset ovat 'retorisia evokaatioita', jotka tuovat esitykseen 'uskomusrakennelmia', todellisuuden luonnetta koskevia käsityksiä (Edelman 1977, 16—19). (Taulukko 2).

Tyyli-koodi. Holkerin julkisessa persoonassa korostuvat vakavamielisyys, ryhdikkyys, hyvä käytös ja muutoseikat; suhtautumistavoissa on mukana perinteistä isänmaallisuutta ja hienoisista pateettisuutta; hänen huumorinsa on hillittyä, hymy kohtelias.

Nämä piirteet tulevat esiin myös Holkerin videohahmossa. Holkeri esiintyy huolitellusti; hänen puheensa on muodollista. Ilmeet, eleet ja liikkeet ilmaisevat presidentillisen arvovallan ja etäisyyden tavoittelua. (Esim. Taulukko 2, kuvat 3—18).

Televisio-koodi. Kuvaustavaltaan ja haastattelusetelmaltaan Holkeri-video noudattaa kuuluisuuksien ja poliittisten merkkihenkilöiden televisiomuotokuvien retoriikkaa: esitys on kunnioittava ja myötämielinen. Lisäksi Toivasen hahmo tuo mukanaan journalistisen virityksen. (Esim. Taulukot 2 ja 4).

Valtaosa Holkeri-videon otoksista on puolilähikuvia tai lähikuvia (Taulukko 2, kuvat 9—15). Kuvakoot ja -kulmat vaikuttavat siihen, millaisena poliitikon televisiohahmo ilmenee (esim. Tiemens 1978, Tiemens & Hellweg & Kipper & Phillips 1985). Holkeri-videon kuvat on kompoinoitu siten, että Holkeri nähdään edestä tai etuviistosta ja hän katsoo kohti kuvan reunaa, jossa tiedämme/näemme Toivasen olevan; tämä on ns. haastattelijan olkapään yli -otos. (Taulukot 2 ja 4).

Tämä on television vakiinnuttama haastattelusetelma, joka on merkitysulottuvuusiltaan vahvan koodin sitoma. Tutkimuksissa sen on havaittu »virallistavan» ja »auktorisoivan» haastattelua ja tekevän haastateltavasta »uskottavan». Poliitikkojen haastatteluissa tämä 'puhuva pää' -formaatti »välittää hyvin informaation ja persoonallisuuden, saa erityisen hyvän vastaanoton konservatiiveilta, ja jos sitä on käytetty taitavasti, se edistää tehokkaasti mieleenpauuttamista» (Jamieson 1984, 430).

Holkeri-videossa kuvaustapa kaiken kaikkiaan luo Holkerin hahmoon tärkeälle asemalle ominaista etäisyyttä ja arvovaltaa. Holkeri on ikään

kuin kohotettu politiikan ulkopuoliseen valtioviisaan olotilaan.

Värynen kansanjohtajana

Holkerin hahmon valtiomiesmäiset ja presidentilliset piirteet selvenevät, kun niitä vertaa Värynen videohahmoon. Vaalivideon Väryryssä on kaksi ulottuvuutta: yhtäältä Suomen edustajana kansainvälisessä politiikassa pätevyityneen ulkoministerin toiminta, toisaalta kansan parissa liikuvan ammattipolitiikon arkinen työ (vrt. Timonen 1983, 310—323).

Värynen videossa toimii *kansanjohtaja-koodi* ja *kansainvälisyys-koodi*; niihin vaikuttavat *toiminta-koodi* (Holkerilla tyyli-koodi) ja *televisio-koodi*.

Kansanjohtaja-koodi ilmenee mm. siinä, että Värynen esitellään asioiden ja tapahtumien parissa, yhteydessä niihin, joiden etuja hän sanoo ajavansa. Hänen puheensa sisältää konkreettisia kannanottoja ihmisiä liikututtaviin asioihin (mm. sosiaaliturva). Valokuvamontaaseista ja Niskasen kerronnasta käy ilmi, että Värynen on hankkinut poliittiset valtuutensa puolustamalla vähäväkisiä. Vaikuttajahenkilöiden vakuuttelut kertovat, että Värynen tuki on laajalla pohjalla.

Kansainvälisyys-koodi toimii kuvissa, joissa Värynen nähdään puhuvan YK:ssa, puristavan Schultzin ja Ševardnadzen kättä ympärillään ETY-ulkoministerit, tapaavan Kremlissä Gromykon ja liikuvan afrikkalaisten valtiomiesten parissa.

Toiminta-koodi tulee esiin siinä, että koko esitys on rakennettu konkreettisen toiminnan ja saatustusten ympärille, kun taas Holkeri-video etenee ajatusten ja puheiden varassa.

Tätä toiminnan retoriikkaa tukee televisio-koodi; Värynen-video noudattelee televisiodokumentin kerrontatapaa.

Vaalivideo politiikkana

Vaalivideo toimii television kontekstissa: sen referentti on television luoma poliittinen kuvasto, joka koostuu sekä konkreettisista politiikan esityksistä (esim. politiikan toimijat, instanssit ja tapahtumat tv-uutisissa) että television esitysformaateista (esim. haastattelu). Television tavoin vaalivideo on mediaalisen läsnäolon politiikkaa.

Modernissa mediayhteiskunnassa televisiosta on tullut politiikan tapahtumapaikka (Saldich 1979, vrt. Blumler & McQuail 1968). Erityisesti uutis- sekä vaaliohjelmat tuottavat poliittista 'todellisuutta', johon kuuluvista asioista, tapahtumista, prosesseista jne. monet ovat olemassa vain televisiossa. Poliitikosta tulee televisiossa 'esityksen suorittaja' (actor), jonka 'läsnäolo' (presence) nostaa häneen liittyvät asiat 'etualaan' (foreground), johon muut asiat suhteutetaan; tuloksena on 'kehys' (frame); kun poliitikko hallitsee samanaikaisesti monia 'kehyksiä' syntyy 'kohtaus' (scene), jolla on erityiset visuaaliset ja verbaliset muodot (Blankenship & Fine & Davis 1983, 27—35).

Televisiosta on tullut »politiikan teatteri», joka esittää »virallisen maailman tai useita kilpailuvia virallisia maailmoja, joihin kansalaisten on suhteutettava itsensä» (Smith 1978, 18—19). Nämä 'viralliset maailmat' konstituivat uudentyyppisen kokemusmaailman, 'telereaalisen' todellisuuden, jossa television tuottamat »imago- ja koodausjärjestelmät» ovat »osittain syrjäyttäneet laajat, muodolliset, byrokraattiset instituutiot sellaisina kanavina, jotka luovat henkilökohtaista identiteettiä, kulttuurista kommunikaatiota, poliittista hallintoa ja sosiaalista organisaatiota»; reaaliin osallistuminen korvautuu 'spektaakeli-osallistumisella' (Luke 1986—87, 59—79); kansalaisesta tulee katsoja (Eerikäinen 1987).

Politiikan kannalta olennaista televisiossa ei ole se, että kuvat ja äänet välittävät tietoa toimienpiteistä ja päätöksistä vaan se, että ne hahmottavat poliittista kokemusmaailmaa, jaettuja merkityksiä, yhdistäviä symboleja. Televisio tuottaa integraatiokentän, jonka puitteissa eri yhteiskuntaryhmät esiintyvät 'kollektiivisina subjektiviteetteina'; tämä mediavälitteinen integraatio ei merkitse konsensusta vaan jatkuvaa ristiriitojen käsittelyä ja erilaisten sosiaalisten identiteettien yhteentörmäyksiä (Alasuutari & Silta-ri 1983, 32—43, 62—83).

Televisiokuva on 'mikropolitiikkaa' (Eerikäinen 1987), joka perustuu politiikan toimijoiden erityisiin esiintymis- ja puhetapoihin (Berquist & Golden 1981) ja toisaalta televisiolle ominaiseen tapaan yhdistellä asioita 'narratiivisiksi rakenteiksi', vakiintuneiksi esitysformaateiksi (Hallin & Mancini 1985). Televisiokuva kasvattaa mitasuhteita, lisää eleiden ja ilmeiden intensiteet-

tiä, tiivistää asioita; televisiomontaasi yhdistelee nopeasti eri yhteyksiin kuuluvia tapahtumia ja ihmisiä; pienet yksityiskohdat, ohikiittävät episodit ja yhteensattumat luovat asioita, jotka ovat olemassa vain televisiokuvan kautta.

Television kautta asiat ja ihmiset, esiintyjät ja katsojat, kietoutuvat »eläviksi» yhteysverkoiksi, jotka konstituivat moniulotteisen sosiaalisen todellisuuden. Tälle mediaalisesti läsnäolevalle todellisuudelle on ominaista »symbolinen interaktio», kommunikaatio, »joka ei ole informaation siirtoa vaan kuvien (images) rakentamista, luomista ja jakamista (share)» (Nimmo 1980, 176—177).

Erityistä televisiokuvalla on politiikan 'intimointi'. Television tapa jokapäiväistä poliittikot luo »illusion, että yhteiskuntamme mahtavat jäsenet (presidentit, pääministerit, rikkaat ja kuuluisat) paljastavat itsensä meille luottamuksellisella, kotoisalla ja ystävällisellä tavalla»; häivyttämällä yhteiskuntaryhmien todelliset erot televisio luo 'pseudo-gemeinschaftin' (Corcoran 1987, 540—541). Aistimme herkästi poliitikkojen persoonallisen habituksen. He tuntuvat puhuvan meille suoraan, henkilökohtaisesti ja yksityisesti. Esitys muuntaa katsojat ryhmäksi, joka vuoroin havainnoi, vuoroin osallistuu televisio-ohjelman sisäisiin sosiaalisiin suhteisiin. »Tätä keskustelunomaisen antamisen ja ottamisen simulacrumia voidaan kutsua parasosiaaliseksi interaktioksi» (Horton & Wohl 1979, 32—33).

Tähän mediaspesifiikkaan perustuen televisio henkilöi politiikkaa (Hahn 1987, 262—263, Keeter 1987, 354—357, Esslin 1981, 70—71). Se luo erityisen 'personaalisysteemin' (personality system), jossa haastattelujen tuttavallisuus, esiintyjien katsekontakti katsojiin, heidän fyysinen läheisyytensä, esityksen simultaanisuus, televisiokuvan yksityiskohtaisuus ja sen aiheuttama esiintyjien luonteenomaisten piirteiden korostuminen häivyttävät sosiaalisen etäisyyden esiintyjien ja katsojien väliltä; tämä kietoo televisiokuvan 'henkilökohtaistumisen ideologiaan' (Langer 1981, 354—364, vrt. Cathcart & Gumpert 1986, 98—100).

Televisiolle on ominaista voimakas läsnäolo ja 'preesensefekti', jonka tuottaa television erityinen representaatiojärjestelmä. Sille on ominaista 'immediacy', 'intimacy', 'live', ja 'flow' (esim.

Adler 1976, Browne 1984, Houston 1984, Drummond & Paterson 1985, Newcomb 1987, Allen 1987). Näihin seikkoihin perustuu television 'puhuttelevuus', 'suoran lähetyksen ideologia', tässä ja nyt -vaikutelma, joka toimii myös nauhoitetuissa ohjelmissa (Feuer 1983).

Politiikka muuttuu televisiossa yksinkertaisiksi ja välittömästi ymmärrettäviksi 'tapahtumiksi' ja 'tilanteiksi' ja poliitikoissa on tärkeintä »rehellisuuden ja vilpittömyyden osoitukset»; luotettavuus ja uskottavuus korvaavat totuuden (Lang & Lang 1984, 11—27, 197—220).

Edellä hahmoteltu televisiolle ominainen 'välineen politiikka' toimii myös vaalivideossa, joka voidaan ymmärtää television johdannaiseksi ja muunnelmaksi. Olennaista on, että vaalivideon referentti ei niinkään ole kuvauksen kohteena oleva poliitikko reaalihenkilönä kuin televisioesitysten tuottamana hahmona, televisioimagona.

Vaalivideo, julkisuus ja poliittinen imago

Imago on julkisuuskuva. Imagon referentti ei ole mikään 'reaalimaailman' objekti sellaisenaan ja suoraan; se ei ilmennä eikä heijasta mitään yksittäistä kohdetta. Imagon olemus ei ole välittömässä aistimellisuudessa, se ei ole 'psykologiaa'; imago konstituoituu yhteiskunnallisessa prosessissa, sen perusta on 'sosiaalinen'.

Julkisuus on se yhteiskunnallinen prosessi, joka tuottaa imagon. Imagon viitekehys on se kuvasto, joka kehittyy kohteesta mediaalisesti, 'metakommunikaation' kautta. »Todellisuutemme suodattuu yhä uudelleen julkisuuskuviin kautta»; imagojen metakommunikaatio »on ottanut haltuunsa todellisuuden määrittelyn byrokraattisessa yhteiskunnassa, jossa vallitsee ohjattu kulutus (Lowe 1982, 137—139).

Tämä pätee myös politiikkaan. Poliittinen imago rakentuu poliitikon mediahahmojen kautta. Imago on julkisuusprosessin tulos. Olennaista on, että poliittinen imago on enemmän kuin yhden esiintymisen luoma vaikutelma tai mielikuva; se on myös enemmän kuin poliitikon persoona.

Tutkimuskirjallisuudessa on tavallista, että poliittinen imago ymmärretään poliitikon henkilökohtaisten ominaisuuksien (persoona, esiintymis-

tyyli, puhetapa jne.) ilmentymänä ja toisaalta valitsijoiden vaikutelmina. Imagoja on kartoitettu erityisesti vaaliohjelmiä koskevien tutkimusten yhteydessä. Niiden tutkimusasetelma palautuu kysymykseen: millä tavoin imagot vaikuttavat vaalikäyttäytymiseen ja sitä kautta vaalituloksiin. Vastausta on haettu valitsijoiden reaktioista poliitikkojen persoonallisuus- ja käyttäytymispiirteisiin. (Ks. esim. Nordenstreng & Nurminen 1968, Wiio & Nordenstreng 1972, Oksanen 1982, Oksanen 1983(a), Oksanen 1983(b), Oksanen 1983(c), Oksanen 1984, Sallinen-Kuparinen 1987, orientaation kritiikistä, ks. Patterson & McClure 1976).

Vaikutustutkimuksissa kysymyksenasettelu redukoii poliittisen imagon aina poliitikon henkilöön ja valitsijan mielikuviin. Taustalla on siis klassinen S-R-malli (ks. Kahma 1986).

Toinen tapa lähestyä imagon problematiikkaa on ymmärtää se *kollektiivisena representaationa*, joka edustaa ja hahmottaa kollektiivisia subjektiviteetteja. Tämä näkökulma kytkee imagon laajempaan yhteiskunnalliseen kenttään. Sen mukaan peruskysymys ei kuulu, mitä mieltä joku on jostakin, vaan *millaista poliittista todellisuutta imagot konstituoivat*. Kysymys on siis siitä, että imago on »joidenkin yhteiskunnallisten voimien ja pyrkimysten kanavoitumisen väline, symboli» (Pekonen 1986, 47). Imagot koostuvat *projektioista*, joita poliitikot kohdistavat kansalaisyhteiskuntaan ja nämä puolestaan poliitikkoihin; imagot ovat 'transaktioita' johtajien ja seuraajien välillä, jatkuvaa toinen toisensa määrittelyä (Nimmo & Savage 1976, 89—102).

Imago on kohtaustapa, jossa erilaiset kollektiiviset identiteetit tapaavat toisensa. Se on erilaisten yhteiskunnallisten ryhmittymien identiteettien sovittelua. Imago »edustaa» tiettyjä arvoja, käsityksiä, pyrkimyksiä. Se on poliittisen todellisuuden määrittelyä, joka tapahtuu julkisuuden kautta. Ilman julkisuutta ei ole imagoja.

Vaalivideo hahmottaa ja organisoii poliittista kokemusta. Se toimii mediajulkisuuden viitekehyydessä. Se on osa modernia 'näytösjulkisuutta' (ks. Habermas 1985, Habermas 1986, Koivisto & Väliaverronen 1987). Vaalivideo on 'julkisuustyötä' (emt.), joka omalta osaltaan rakentaa politiikkaan tietynlaista 'kollektiivista kokemushorisonttia' (ks. Negt & Kluge 1972, Hellman 1982, Eräsaari 1984, vrt. Eräsaari 1985).

Vaalikampanjan muodostaman erillisjulkisuuden puitteissa vaalivideo on erityinen julkisuusmuoto, jossa kietoutuvat yhteen poliittisen 'todellisuuden', poliitikon 'persoonan' ja kansalaisten kokemusmaailman tilannemääreet. Jos televisio on 'verkko', niin vaalivideo on 'solmu', joka hetkeksi kietoo yhteen ihmisiä ja asioita.

Kampanjatilaisuudessa vaalivideo luo ympärilleen 'vyöhykkeen', joka »säteilee» ehdokkaan henkilökohtaista habitusta ja taustavoimien symbolimaailmaa. Television kautta välitettynä vaalivideo luo mediaalisen yhteyden ehdokkaan ja valitsijan välille.

Eriytyistä vaalivideossa on tapa, jolla se organisoii katsojan/valitsijan poliittista kokemusta. Vaalivideo luo 'yksityisen-julkisen' tilanteen (ks. Meyrowitz 1985), erääläisen rajatilan, jossa persoonallinen, privaatti ja intiimi sekoittuvat yleiseen, yhteiseen ja julkiseen. Tällä 'mediaprivaatin' alueella vaalivideo hahmottaa ehdokkaan poliittista imagoa. Sen välityksellä politiikosta tulee 'julkinen lähimmäinen' (Koski 1986).

LÄHTEET

- Adler, Richard (ed.): *Television as a Cultural Force*. Praeger, New York 1976.
- Alasuutari, Pertti & Siltari, Jorma: Työväestö ja televisio. *Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitoksen julkaisuja*. Sarja A 48. Tampere 1983.
- Allen, Robert C. (ed.): *Channels of Discourse*. Methuen, London 1987.
- Barthes, Roland: *Mythologies*. Paladin, London 1979.
- Berquist, Goodwin F. & Golden, James L.: Media Rhetoric, Criticism, and the Public Perception of the 1980 Presidential Debates. *The Quarterly Journal of Speech* Vol 67 Nr 2 1981.
- Blankenship, Jeane & Fine, Marlene G. & Davis, Leslie K.: The Republican Primary Debates: The Transformation of Actor to Scene. *Quarterly Journal of Speech* Vol 69 Nr 1 1983.
- Blumler, Jay G. & McQuail, Denis: *Television in Politics. Its Uses & Influence*. Faber, London 1968.
- Browne, Nick: The Political Economy of the Television (Super)Text. *Quarterly Review of Film Studies*, Vol 9 No 3 1984.
- Brummet, Barry: Towards a Theory of Silence as a Political Strategy. *The Quarterly Journal of Speech*, Vol 66 No 3 1980.
- Brunsdon, Charlotte & Morley, David: *Everyday Television: Nation-wide*. British Film Institute, London 1978.
- Cathcart, Robert & Gumpert, Gary: I Am A Camera: The Mediated Self. *Communication Quarterly*, Vol 34 No 2 1986.
- Connell, Ian: Tv- uutiset ja yhteiskuntasopimus. Teoksessa: Pietilä, Veikko (toim.): Kulttuuri, kieli, viestintä. *Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitoksen julkaisuja*. Sarja D 39. Tampere 1986.
- Corcoran, Farrel: Television as Ideological Apparatus: The Power and the Pleasure. Teoksessa: Newcomb, Horace (ed.): *Television. The Critical View*. Oxford University Press, New York 1987.
- Drummond, Philip & Paterson, Richard: *Television in Transition*. British Film Institute Publishing, London 1985.
- Dyer, Gillian: Teaching About Television Interviews. *Screen Education*, 1978: 27.
- Eco, Umberto: *A Theory of Semiotics*. Indiana University Press, Bloomington 1979.
- Edelman, Murray: *Political Language. Words That Succeed and Policies That Fail*. Academic Press, New York 1977.
- Eerikäinen, Hannu: Deus ex machina. Televisio, julkisuus, politiikka. *Tiedotustutkimus* 1987: 4.
- Eräsaari, Risto: Sosiaalivaltio ja sosiaalipoliittikan itseymmärrys. *Sosiaalipoliittisen yhdistyksen tutkimuksia* 43, Helsinki 1984.
- Eräsaari, Risto: Yhteisöllinen hurmio julkisuuden sijasta. *Tiedotustutkimus* 1985: 4.
- Esslin, Martin. *The Age of Television*. Stanford Alumni Association, Stanford 1981.
- Feuer, Jane: The Concept of Live Television: Ontology as Ideology, Teoksessa: Kaplan, E. Ann (ed.): *Regarding Television. Critical Approaches. An Anthology*, University Publications of America, New York 1983.
- Fisher, Walter R.: Rhetorical Fiction and the Presidency. *The Quarterly Journal of Speech*, Vol 66 No 2 1980.
- Fiske, John & Hartley, John: *Reading Television*. Methuen, New York 1978.
- Garramone, Gina M.: Issue Versus Image Orientation and Effects of Political Advertising. *Communication Research*, Vol 10 No 1 1983.
- Hahn, Dan F.: The Media and the Presidency: Ten Propositions. *Communication Quarterly*, Vol 35 No 3 1987.
- Hallin, Daniel C. & Mancini, Paolo: Political Structure and Representational Form in US and Italian Television News. Teoksessa: Furhoff, Lars & Hemanus, Pertti (eds.): *New Directions in Journalism Research. Journalisthögskolan i Stockholm Skriftserie* 1985: 4.
- Hartley, John: *Understanding News*. Methuen, London 1982.
- Hartley, John & Montgomery, Martin: Representations and Relations: Ideology and Power in Press and TV News. Teoksessa: van Dijk, Teun A. (ed.): *Discourse and Communication. New Approaches to the Analysis of Mass Media Discourse and Communication*. Walter de Gruyter, Berlin 1985.
- Hellman, Heikki: Musiikkia kaikille! *Tiedotustutkimus* 1982: 3.
- Horton, Donald & Wohl, R. Richard: Mass Communication and Para-Social Interaction: Observations on Intimacy at a Distance. Teoksessa: Gumbert, Gary & Cathcart, Robert: *Inter/Media. Interpersonal Communication in a Media World*. Oxford University Press, New York 1979.
- Houston, Beverle: Viewing Television: The Metapsychology of Endless Consumption. *Quarterly Review of Film Studies*, Vol 9 No 3 1984.
- Huhtamo, Erkki: Kohti dokumentielokuvan semiotiikkaa.

- Synteesi* 1985: 1—2.
- Huhtamo, Erkki & Kuusamo, Altti: Pyhän Katriinan kaipausta. Kahvimainosprosessin semiotiikkaa. *Tiedotustutkimus* 1985: 4.
- Hänninen, Sakari: Poliittinen tilanne ja hegemonia Suomessa. *Politiikka* 1987: 3.
- Jamieson, Kathleen Hall: *Packaging the Presidency*. A History and Criticism of Presidential Campaign Advertising. Oxford University Press, New York 1984.
- Kahma, Ilkka: Viestintä ja vaikutus. *Tiedotustutkimus* 1986: 2.
- Keeter, Scott: The Illusion of Intimacy: Television and the Role of Candidate Personal Qualities in Voter Choice. *Public Opinion Quarterly*, Vol 51 No 3 1987.
- Koivisto, Juha & Väliheronen, Esa: Julkisuukselta. Jürgen Habermasin sekä Oskar Negtin ja Alexander Klugen julkisuusteorioiden tarkastelua. *Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitoksen julkaisuja*. Sarja A 57. Tampere 1987.
- Koski, Markku: Sorsa-diagnoosi. Odessa, Helsinki 1986.
- Kuhn, Annette: The Camera I — Observations on Documentary. *Screen*, Vol 19 No 2 1978.
- Lang, Gladys Engel & Lang, Kurt: *Politics and Television*. Reviewed. Sage Publications, London 1984.
- Langer, John: Television's 'Personality System'. *Media, Culture & Society*, Vol 3 No 1 1981.
- Lowe, Donald M.: *History of Bourgeois Perception*. The University of Chicago Press, Chicago 1982.
- Luke, Tim: Televisual Democracy and the Politics of Charisma. *Telos* 1986—1987: 70.
- Meyrowitz, Joshua: *No Sense of Place*. The Impact of Electronic Media on Social Behavior. Oxford University Press, New York 1985.
- Morley, David: *The Nationwide Audience: Structure and Decoding*. British Film Institute, London 1980.
- Neale, Steve: Propaganda. *Screen*, Vol 18 No 3 1977.
- Negt, Oskar & Kluge, Alexander: *Öffentlichkeit und Erfahrung*. Zur Organisationsanalyse von bürgerlicher und proletarischer Öffentlichkeit. Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 1972.
- Newcomb, Horace (ed.): *Television. The Critical View*. Oxford University Press, New York 1987.
- Nichols, Bill: Documentary Theory and Practice. *Screen*, Vol 17 No 4 1976/77.
- Nichols, Bill: *Ideology and Image*. Social Representation in the Cinema and Other Media. Indiana University Press, Bloomington 1981.
- Nichols, Bill: The Voice of Documentary. *Film Quarterly*, Vol 36 No 3 1983.
- Nimmo, Dan D.: *Popular Images of Politics*. A Taxonomy. Prentice-Hall, New Jersey 1974.
- Nimmo, Dan D.: Political Communication: Information and Image Networks. *Communication*, Vol 5, pp. 169—182, 1980.
- Nimmo, Dan D. & Savage, Robert L.: *Candidates and Their Images*. Concepts, Methods, and Findings. Goodyear Publishing Company, Santa Monica 1976.
- Nordenstreng, Kaarle & Nurminen, Anna-Marja: Suuri vaalikeskustelu puolueiden silmin. *Politiikka* 1968: 1.
- Oksanen, Matti: Koiviston tasavallan tekijät. Pika-analyysi presidentinvaaleista 1982. *Yleisradio. Suunnittelu- ja tutkimusosasto, Sarja C 1*. Helsinki 1982.
- Oksanen, Matti: Hallitusvaalit ja muutosvaalit. Pika-analyysi vuoden 1983 eduskuntavaaleista. *Yleisradio. Suunnittelu- ja tutkimusosasto, Sarja C 1*. Helsinki 1983(a).
- Oksanen, Matti: Televisiovaalit 1983. Television ja radion vaalikeskustelut sekä niiden vaikutus eduskuntavaaleissa 1983. *Yleisradio. Suunnittelu- ja tutkimusosasto, Sarja B 10*. Helsinki 1983(b).
- Oksanen, Matti: Televisio ja radio valitsijamiesvaaleissa: »Ei mikään sokea silmä». Teoksessa: Sänkiaho, Risto (toim.): *Kun kansa valitsi Koiviston*. Lehtimiehet Yhtymä, Jyväskylä 1983(c).
- Oksanen, Matti: Television vaikutus vuoden 1983 eduskuntavaalien tuloksiin. *Politiikka* 1984: 2.
- Patterson, Thomas E. & McClure: *The Unseeing Eye*. The Myth of Television Power in National Elections. G. P. Putnam's Sons, New York 1976.
- Pekonen, Kyösti: Imagon merkitys modernissa parlamentaarisessa politiikassa. Teoksessa: Nousiainen, Jaakko & Wiberg, Matti (toim.): *Kansalaiset ja politiikka 1980-luvun Suomessa*. Sarja C 57, Turun yliopiston julkaisuja, Turku 1986.
- Pekonen, Kyösti: Vaalit poliittisena tapahtumana. *Politiikka* 1987: 3 (1987a).
- Pekonen, Kyösti: Poliittinen puhe ja parlamentaarinen politiikka kysynnän kontrollina. Teoksessa: *Paradoksi*. Väärää politiikkaa — fragmentteja politiikan kielitieteestä, Vaasa 1987 (1987b).
- Pekonen, Kyösti: Symbols and Politics as Culture in the Modern Situation. *Jyväskylän yliopisto. Valtio-opin laitos. Julkaisuja* 53. Jyväskylä 1987 (1987c).
- Saldich, Anne Rawley: *Electronic Democracy*. Television's Impact on the American Political Process. Praeger, New York 1979.
- Sallinen-Kuparinen, Aino: Televisioesiintyminen, mediaretoriikka ja poliittinen vaikuttaminen. *Politiikka* 1987:2.
- Silvasti, Eero (toim.): *Shokkivaalit 15—16. 3. 1970*. Taus-taa, toiveita, tulkintaa. Karisto, Hämeenlinna 1970.
- Sisättö, Seppo: *Televisio ja vaalit*, Helsinki 1977.
- Smith, Anthony: *The Politics of Information*. Problems of Policy in Modern Media. The Macmillan Press, London 1978.
- Suojanen, Päivikki: Persuaatiivisen viestinnän kulttuurisesta variaatiosta. Teoksessa: Suojanen, Päivikki (toim.): Muun-telu ja kulttuuri. *Tampereen yliopiston kansanperinteen laitos*. Moniste 7. Tampere 1985.
- Suojanen, Päivikki: Suostutteleva puhe, puhutteleva suos-tuttelu. *Politiikka* 1985:2.
- Sänkiaho, Risto (toim.): *Kun kansa valitsi Koiviston*. Lehti-miehet Yhtymä, Jyväskylä 1983.
- Sänkiaho, Risto: Äänestäjien valinnat — politiikkaa vai imago? *Politiikka* 1987: 3.
- Tiemens, Robert K.: A Visual Analysis of the 1976 Presidential Debates. *Communication Monographs*, Vol 45 Nr 4 1978.
- Tiemens, Robert K. & Hellweg, Susan A. & Kipper, Philip & Phillips, Steven L.: An Integrative Verbal and Visual Analysis of the Carter-Reagan Debate. *Communication Quarterly*, Vol 33 Nr 1 1985.
- Tigerstedt, Christoffer: Uusia arvoja vanhojen tilalle. *Alkoholipolitiikka* 1985: 1.
- Timonen, Pertti: Ehdokkaiden imagot. Teoksessa: Sänkiaho,

- Risto (toim.): *Kun kansa valitsi Koiviston*. Lehtimiehet Yhtymä, Jyväskylä 1983.
- Trenaman, Joseph & McQuail, Denis: *Television and the Political Image*. A Study of the Impact of Television on the 1959 General Election. Methuen, London 1961.
- Wiio, Juhani: *Televisio ja arkikäyttäytyminen*. Tutkimus mahdollisuuksista vaikuttaa television avulla kansalaisten terveyteen liittyviin elintapoihin. Weilin + Göös, Espoo 1984.
- Wiio, Osmo, A. & Nordenstreng, Kaarle: Radio ja televisio poliittisten mielikuvien välittäjinä. Teoksessa: Pesonen, Pertti (toim.): *Protestivaalit nuorisovaalit*. Poliitiikan tutkimuksia 12, Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisusarja, Tampere 1972.